

Samenvatting *Monitorverslag* *Laaggeletterdheid* 2019

Samenvatting

In Steenwijkerland doet iedereen mee!

Dat is de ambitie van het coalitieakkoord:

Samen redzaam.

De gemeente wil dat alle inwoners kunnen lezen, schrijven en beschikken over digitale vaardigheden zodat de inwoners zich kunnen redden in de huidige maatschappij. Dit sluit aan bij de onderdelen 'De inwoner op 1' en 'Mijn Steenwijkerland' binnen het coalitieakkoord. Het beleid rondom het voorkomen van laaggeletterdheid en de uitvoeringsplannen dragen hier aan bij.

De gemeente Steenwijkerland zet sinds 2011 het project *'Taal is de sleutel tot groei'* in om laaggeletterdheid te voorkomen en/of aan te pakken. Vanuit het project heeft een doorontwikkeling plaatsgevonden en er wordt gewerkt met een uitvoeringsplan. Het nieuwe meerjarenbeleidsplan gaat in op laaggeletterdheid, laaggecijferdheid en digitale vaardigheden 2019-2022 en heeft als werktitel: *'Taal als vliegwiel naar meedoen'*. Om te toetsen of de beoogde aanpak tot de gewenste resultaten leidt, heeft de gemeente een systeem voor monitoring ontwikkeld. De vastgestelde monitorvragen hebben een o-meting opgeleverd in 2018 en bieden vaste ijkpunten. Uiteraard zijn ze gekoppeld aan de doelstellingen uit het voornoemde beleidsplan. Vanaf het verslagjaar 2019 zal een trend te zien zijn.

Het doel van de monitoring is tweeledig:

- lokale verantwoording;
- een effectieve en structurele aanpak laaggelet-

terdheid, zowel voor de partners als de deelnemers.

Door monitoring is er zicht op de voortgang van elkaars activiteiten, waardoor gericht naar verbetermogelijkheden gekeken kan worden. Belangrijk uitgangspunt van de monitoring is, dat de bevindingen van iedereen die een rol speelt in de aanpak van laaggeletterdheid, worden meege-nomen.

De vaste partners leveren input:

- Deltion College, Landstede en Drenthe College (ROC'S)
- Sociaal Werk De Kop
- Bibliotheek
- NoordWestGroep
- Sociale Dienst
- Stichting Lezen & Schrijven
- Taalpuntcoördinator
- Gemeente Steenwijkerland

Kwantitatieve gegevens

Alle aanmeldingen met betrekking tot laaggeletterdheid, laaggecijferdheid of laag digitale vaardigheden komen binnen bij Taalpunt, maar ieders eigen weg is wel uniek. Mensen worden vrijwel altijd doorgeleid naar een aanbod van Taalpunt en/of een taalverhogingsklas. Het betreft dan het aanbod dat door de gemeente wordt gesubsidieerd. Uiteraard is er binnen of buiten de gemeente ook ander aanbod voor deelnemers waarvan gebruik gemaakt kan worden.

Wat opvalt is dat laaggeletterdheid vrijwel altijd voorkomt in combinatie met laaggecijferdheid en/of beperkte digitale vaardigheden. Beperkte digitale vaardigheden komen wel alleen voor.

Omdat Taalpunt de centrale plek is voor alle deelnemers, is bij hen bekend om hoeveel nieuw bereikte mensen het gaat. Het bereik van het totale aantal deelnemers met aanbod basisvaardigheden in 2019 wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 1 Totale bereik	Aantal deelnemers
Hoeveel totaal deelnemers zijn er op peildatum 1 januari 2019 (= monitor 2018)?	82
Hoeveel totaal deelnemers zijn er op peildatum 1 januari 2020?	222
Hoeveel totaal deelnemers zijn er nieuw bijgekomen in de afgelopen periode januari – december 2019?	140
Hoeveel totaal deelnemers zijn gestopt in de afgelopen periode januari – december 2019?	28

In totaal zijn er 140 nieuwe deelnemers bijgekomen in 2019, waarvan 4 specifiek rekenen en 30 deelnemers digitale vaardigheden. Uitsluitend laaggecijferdheid komt weinig voor. Het is vaak een combinatie van laaggecijferdheid en laaggeletterdheid, maar ook regelmatig in combinatie met digitale vaardigheden. Zie onderstaande tabel

Tabel 2 Overzicht nieuwe deelnemers in 2019				
1 januari	laaggeletterden	laaggecijferden	lage digitale vaardigheden	totaal aantal deelnemers
2019	82	0	0	82
2020	106	4	30	140
2021				0
2022				0
2023				0
totaal	188	4	30	222
streefdoel	600	150	150	900

Van signalering tot aanmelding bij Taalpunt

Er zijn nieuwe deelnemers gekomen en ook deelnemers gestopt in het verslagjaar, doorverwezen en/of vanuit aanmelding niet gaan deelnemen. In totaal zijn er 150 nieuwe deelnemers bij Taalpunt gekomen in het verslagjaar. Het betreft hierbij twee verschillende aanvliegroutes naar Taalpunt toe. Als eerste de route die door de deelnemer zelf of met hulp van organisaties/instanties of familie wordt gevonden. De tweede route is een meer actievare weg op initiatief van het Taalpunt en uitgevoerd. Dit laatste betreft de weg via de bedrijven. Deze route kent tegelijkertijd ook een aparte doelstelling in het beleidsplan van de gemeente.

De eerste route laat onderstaand beeld zien.

Tabel 1.1.1 Aantal meldingen die zijn binnengekomen in de periode januari tot en met 31 december 2019 bij Taalpunt							
	IGSD/ Sociale Dienst	Zorg ¹⁾	Onderwijs	Familie ²⁾	Bedrijven / organisaties ³⁾	Anders, namelijk: ⁴⁾	Totaal aanmeldingen 1 januari tot 1 januari
2018	15	5	26	4	--	9	69
2019	10	6	14	4	30	59	123

De tweede route, gestart in 2019 (actieve inzet op werving en samenwerking met bedrijven). Het levert op peildatum 1 januari 2020 totaal 27 deelnemers op.

De inzet op deze route heeft het volgende opgeleverd:

Tabel 1.1.2 In de monitor van 2019 zijn voor het eerst vragen gesteld rondom contacten met bedrijven. Deze vraag heeft de volgende cijfers laten zien, aangeleverd door Taalpunt.	
	Aantal
Aantal presentaties voor bedrijven/organisaties	18
Aantal workshops Signaleren en doorverwijzen	4
Aantal afgenomen assessments (waaronder afnemen meters en toetsen)	54
Aantal opgezette leer-/werktrajecten	3
Aantal deelnemers in deze leer-/werktrajecten op peildatum 1 januari 2020	27

Aanmelding Taalpunt

De aanmeldingen die binnenkomen bij Taalpunt via de weg van de Sociale Dienst (IGSD), onderwijs of zorg, krijgen bij Taalpunt een intakegesprek. De aanmelding bij Taalpunt kent een traject van gesprek en afname van meters en/of andere toetsen. Dit alles om met de deelnemer de juiste vraag te kunnen formuleren om daarmee vervolgens het juiste aanbod te kunnen vinden. Door deze uitgebreide intake door Taalpunt, kan een totaalbeeld ontstaan van alle aanmeldingen. Het monitorverslag biedt uitgebreide informatie over aanmeldingen naar afkomst (91% allochtoon) en leeftijd (55% tussen 27 en 45 jaar), geslacht (72% is vrouw), afstand tot startkwalificatie (88% heeft een startniveau lager of gelijk aan A1), etc. (zie hoofdstuk 1.4).

Toelichting bij tabel 1.1.1

¹⁾ De categorie zorg betreft onder andere Sociaal Werk De Kop, GGD en Frion.

²⁾ De categorie Familie betreft de directe familieleden van de deelnemers

³⁾ De deelnemers in de categorie Bedrijven/organisaties hebben hun weg gevonden door een bedrijf (werkgever) of andere organisatie anders dan zorg en onderwijs.

⁴⁾ Bij navraag waaruit de groep 'anders namelijk' bestaat, blijkt het te gaan om sociale media (website, Facebook), krant, presentaties, eigen initiatief. Deze groep is ook vrij groot t.o.v. de andere groepen.

Van aanmelding naar aanbod (toeleidingen)

Wanneer Taalpunt samen met de deelnemer een beeld heeft van de vraag en de behoefte, wordt vanuit Taalpunt het juiste aanbod besproken met de deelnemer. Taalpunt zorgt daarna voor de toeleiding naar het juiste aanbod. Het aanbod kan binnen Taalpunt verzorgd worden door en met onder andere coaches (taalcoaches). Ook kan het aanbod buiten Taalpunt gevonden en verzorgd worden en betreft dan bijvoorbeeld de taalverhoging, basisvaardigheden aanbod verzorgd door ROC's. Binnen de tweede route van signalering betreft het aanbod vaak een op maat uitgezet traject in samenwerking met de bedrijven zelf (3 maatwerktrajecten in 2019).

Aanbod non-formeel Taalpunt en aanbod (non-)formeel ROC

De methodieken die door Taalpunt worden gebruikt zijn: leren in de context en vraag gestuurd leren.

De middelen die ingezet worden: materiaal van Stichting Lezen & Schrijven o.a. volgens de VUT-methode. Spreektaal van de stichting Het Begint met Taal. Leermiddelen van uitgeverijen op het gebied van NT1 en NT2.

Tabel 1.5.1 Toeleidingen		
	Aantal 2019	%
Non-formeel leren Taalpunt	64	43%
(Non-)formeel leren ROC's	55	37%
Leer-werktrajecten (maatwerk)	27	18%
Niet toegeleid	4	3%
Totaal	150	100%

Aanbod uitstroom en doorstroom Coaches (taalcoaches, rekencoaches en/of digitale vaardigheden coaches)

Het is een voorwaarde dat er voldoende (taal)coaches aanwezig zijn om non-formeel leren Taalpunt te kunnen organiseren. De werving, begeleiding en scholing van coaches, is een taak van Taalpunt. In totaliteit zijn er voldoende coaches, maar wel minder dan op 1 januari 2019. Deze 75 coaches zijn echter wel de actieve coaches. Zeven coaches zijn uitgestroomd omdat ze werk hebben gekregen en dit niet meer te combineren is. Positief voor de coaches dat ze aan het werk zijn.

Resultaten aanbod deelnemers

Tabel 1.8.1 Opbrengsten en resultaten deelnemers non-formeel leren Taalpunt, peildatum 1-1-2020						
Opbrengsten	Zijn gestopt/ leervraag beantwoord	Zijn doorverwezen				
		Doorgaan met hetzelfde aanbod	Naar ander non-formeel leren Taalpunt	Non-formeel leren taalverhoging	Formeel leren	Anders
Hoeveel deelnemers taal hebben hun leervraag in de loop van het kalenderjaar 2019 beantwoord en hoe zijn ze verder gegaan?	0	0	0	0	12 (B1 klas en zij-instromers)	0
Hoeveel deelnemers digitale vaardigheden hebben in 2019 hun leervraag beantwoord gezien? Hoe zijn ze verder gegaan?	23	0	0	0	0	0
Hoeveel deelnemers rekenen hebben in 2019 hun leervraag beantwoord gezien? Hoe zijn ze verder gegaan?	11	0	0	0	0	0
Totaal	34	0	0	0	12	0

Resultaten (non-)formeel leren ROC's

De opbrengsten van de deelnemers aan de ROC-cursussen (non-formeel leren (taal)verhoging) zijn door de ROC's in beeld gebracht. In totaal nemen er 37 deelnemers deel aan de ROC-cursussen op peildatum 1 januari 2020. Het gaat om 4 groepen ROC, namelijk 2 groepen in TUK (13 deelnemers), 1 groep in Vollenhove (17 deelnemers) en 1 groep in Steenwijk-West (9 deelnemers). Daarnaast is er ook nog de groep B1 die is gestart door ROC. Uit het aantal toelidingen blijkt dat het om een aantal van 55 gaat. Het beginniveau, eindniveau op peildatum en of de deelnemers een groei hebben doorgemaakt, is eveneens in beeld gebracht. In totaal kan gesteld worden dat de grootste groep zowel aan het begin

als op peildatum op niveau bijna A1 of lager zit (14/15 deelnemers). Het aantal op peildatum op niveau van A1 en A2 is toegenomen (van 5 naar 9 A1 en van 2 naar 7 A2).

Van alle aangeleverde informatie is bekend dat het beginniveau op verschillende manieren wordt weergegeven, evenals het eindniveau.

Individuele cursist centraal

In de methodieken en de aanpak van aanmelding tot toeliding deelnemers in hoofdstuk 1, wordt duidelijk dat de individuele cursist centraal staat. Vooral het non-formeel Taalpunt aanbod is gericht op de individuele vraag van de deelnemers.

Preventie

In 2019 is, samen met partners, het lokaal educatief akkoord vastgesteld. Dit akkoord is een sterke basis voor verbinding naar preventie voor laaggeletterdheid. In 2019 is een plan van aanpak tot stand gekomen waaraan uitvoering wordt gegeven in 2020. Het betreft een inventarisatie en evaluatie op de bestaande taalprogramma's en ook kennisdeling met partners over de rollen m.b.t. preventie en relatie tot laaggeletterdheid.

Beleving van de deelnemers over het aanbod

De beoordeling van het cursusaanbod is een 8. Dat geldt voor beide locaties. Enkel vinden 1 lesochtend per week te weinig. De waardering voor de begeleiding is ook een 8. Men wil wel graag kleinere groepen en groepen van gelijk niveau. Huiswerk werkt positief. Kindcentrum Willem Alexander als locatie scoort een 8, de Kringloop tussen 4 en 6. De grote in- en uitloop bij de Kringloop wordt als negatief gezien. Er is behoefte aan ontmoeting met autochtonen en aan beroepsperspectief: bijv. halen rijbewijs om 'zorgmensen' te vervoeren.

Participatieladder effectief meetinstrument voor laaggeletterdheid?

Het onderzoek naar de effectiviteit van de participatieladder als instrument bij de aanpak laaggeletterdheid, is in 2019 uitgevoerd. Onderzoek laat zien dat dit niet het juiste instrument is. Geconcludeerd is dat we op deze manier blijven monitoren, het monitorverslag, portfolio's binnen Taalpunt en eigen meetsysteem in ROC, totdat er iets beters is landelijk, lokaal of regionaal.

Kwalitatieve informatie over de procesgang

Voor de monitor 2019 is een grote uitvraag gedaan met betrekking tot de procesgang rondom laaggeletterdheid in de gemeente. Hoofdstuk 6 laat zien wat de successen zijn (aanmeldingen, contacten bedrijven, samenwerking) en gaat in op werving

en toeliding (blijven werken aan zichtbaarheid, gedeelde verantwoordelijkheid, registratie en terugkoppeling).

- Men vindt dat de intakes beter gaan en de werkwijze en vindbaarheid van Taalpunt ook.
- Aandacht voor afstemming aanbod en gebruik portfolio kan beter. Continuïteit in aanbod, en daarmee ook de begeleiders van dit aanbod, wisselt te vaak.
- De samenwerking gaat beter, maar aanleveren gegevens voor monitoring moet beter (gevoel van urgentie bij iedereen), net als borging van processen en afspraken.
- De zichtbaarheid en een activiteitenplan voor het promoteam zijn aandachtspunten.
- Korte lijnen en goede communicatie docenten (ROC's) onderling gaat goed. Aandacht voor doorgaande leerlijn is wenselijk en daarvoor goed afstemmen onderling en gelijke methodes gebruiken.
- De uitwerking van samen volgen van het proces is te vinden in bijlage 6, tabel 6.7.1 en 6.7.2.

Adviezen

Op basis van de uitkomsten zijn twee adviezen te geven.

- Als eerste is elkaar als partners (nog) beter leren kennen en kennis en expertise delen met als doel aanvullend aan elkaar te gaan werken in de aanpak van laaggeletterdheid.
- Als tweede een verdiepend onderzoek op het aanbod en de resultaten van de deelnemers laten uitvoeren. Hierbij kan het proces die de deelnemer van signalering, toeliding, aanbod en uitstroom doorloopt, ook worden meegenomen.

Colofon

Dit is een uitgave van
de gemeente Steenwijkerland
Postbus 162, 8330 AD Steenwijk
info@steenwijkerland.nl

Dit verslag is opgesteld door:
Marion Kogelman-Bloo en vastgesteld met
de stuurgroep Laaggeletterdheid van de
gemeente Steenwijkerland op 23 juni 2020.

Vormgeving: Teresa Jonkman

Oktober 2020